

ה'חבילה' היקרה ביותר

בן שש היה הגאון רבי חיים שלמה ליבוביץ, לימים ראש ישיבות קמניץ וראש ישיבת פונביז', כאשר לקח אותו סבו הגדול, הגאון בעל "ברכת שמואל", לבית תלמודו בפעם הראשונה.

לגאון רבי ברוך בער היתה 'קבלה' להכניס את הילדים לחיידר בגיל מבוגר יותר, וכך היה גם עם הנכד חיים שלמה.

רבי ברוך בער עטף אותו בטלית ונשא אותו לחיידר, והוא ילד גדול כבן שש.

"אבא שלי שאל אז את סבא, רבי ברוך בער, אם לא כבד לו לסחוב אותי כך", סיפר לימים הגאון רבי חיים שלמה, שגם במרחק של שנים עדיין זכר את המעמד המופלא הזה, ורבי ברוך בער ענה בהתרגשות: "וכי להכניס את הנכד שלי לעולמה של תורה בפעם הראשונה זה כבד?! הרי זו זכות גדולה, ששווה כל הון שבעולם. הצעד הראשון של הילד לעולם התורה צריך להיעשות במסירות נפש".

כך אמר רבי ברוך בער ונשא בעצמו את ה'חבילה' היקרה בעולם: ילד בן שש עטוף בטלית בדרכו אל החיידר בפעם הראשונה.

שעה קלה לפני פטירתו, כשהוא מרחף בין העולמות ומתכוון למסע הארוך מכולם, הזכיר רבי ברוך בער את הפעם הראשונה הזו, בה הוביל בשתי ידיים את נכדו לבית תלמודו.

הגאון בעל ברכת שמואל ראה בדרך הזו "סגולה" בדוקה לאריכות ימים, וברגעים האחרונים לחייו עלי אדמות, בעודו אומר את הוידוי, הזכיר גם את המסע הזה בו זכה להרים את נכדו הקטן בן השש ולקחת אותו לחיידר, וזו, כך אמר, הסיבה לאריכות הימים שזכה לה.

בזילנא רשם הסבא הגדול את הנכד לתלמוד תורה, אולם עד מהרה התברר כי היה זה מקום לימודים שהושפע מרוחות המודרנה. את הבוקר היו פותחים בשיר מודרני, וכשהגיע רבי ברוך בער באחד הבקרים אל המקום ושמע את השיר הפותח את היום

הבין על אתר כי המקום אינו מתאים לו.

כמי שהיה בעל רגש עצום, ושערי היכל הנגינה היו פתוחים בפניו, כמי שתפילותיו היו בהשתפכות הנפש, במתיקות מופלאה ובניגונים רווי קרבת אלוקים והשתפכות הנפש - שמע הגאון רבי ברוך בער את השיר אותו שרו הילדים והסיק כי המקום אינו מתאים לרוחו.

"סבא הוציא אותי משם במהירות", סיפר הגאון רבי חיים שלמה, וההוראה של סבא לאבא היתה, שגם אם אלמד לבד עם השמש של בית הכנסת, זה עדיף מאשר להישאר שם.

וכך היה.

במשך שנה שלמה בהיותם בוויילנא, למד רבי חיים שלמה בבית הכנסת רק עם השמש, אבל תמיד זכר את הדרך בה הוביל אותו סבא, הגאון רבי ברוך בער, כשהוא נושא בידיו את ה"חבילה" היקרה בעולם.

ויהיו עיניך רואות

מה משפיע ביותר על נפש הילד ומעצב את עולמו הרוחני לשנים הבאות? תמונה או סיפור? שיר או דמות מחנך?

למגיד המישרים רבי יעקב גלינסקי זצ"ל היתה תשובה מרתקת מחייו האישיים, וכך סיפר:

גרנו אז בחדרה, ובתי הבכורה, חנה, הגיעה לגיל חינוך. היה עלינו לרשום אותה לגן ילדים. חיפשתי אחר מקום חינוך מתאים בעבורה ולא מצאתי את שאיוותה נפשי. גן הילדים בחדרה של השנים ההן היה גן בו הגננת היתה מסורתית, וגם הילדים הגיעו מבתים חילוניים. האם ראוי שבגן כזה תלמד בתי הצנועה?

כמו בכל שאלה, עליתי אל מרן החזון איש לשאול את פיו.

לתומי חשבתי, שהוא ישאל אותי מה לומדים בגן, והאם הגננת לבושה בצניעות, אולם החזון איש הפתיע אותי ושאל מכיוון אחר לגמרי.

מרן החזון איש שאל רק שאלה אחת:

"אלו ציורים תלויים על קירות הגן?"

זכרתי את הציורים בהם קישטה הגננת את הקירות, ואשר על כן עניתי בלי היסוס:

"ציורים של חיות ושל גמדים".

החזון איש שמע וכך אמר לי:

"אם הגננת תסכים להחליף את ציורי החיות והגמדים בתמונות של רבנים, אתה יכול לשלוח את הילדה אל הגן הזה ללא חשש..."

כזו היתה תשובתו של מי שענינו הטהורות ראו למרחוק. הוא הבין כמה גדול כוחה של ראייה שאינה טהורה! לא תוכן הלימודים בגן שינה למרן החזון איש ואפילו לא מהות הדברים, אלא מה תראה הילדה לאורך כל היום...

מצוייד בתשובה ברורה ויודע את הדרך בה יילך, חזר רבי יעקב גלינסקי לחדרה ומהגננת ביקש האם תאות להחליף את קישוטי הקיר. הגננת התנגדה בכל תוקף. תמונות של רבנים על קירות גנו הנחמד? והגמדים, מה יהיה עליהם!?

עוד באותו החודש עזבה משפחת גלינסקי את חדרה. גן מתאים לא נמצא לילדה, והמשפחה עזבה את העיר בחזרה לבני ברק. היה זה בשנת תשי"ב סמוך לתחילת שנת הלימודים, ולקראת שנת הלימודים תשי"ג היתה הילדה חנה גלינסקי כבר רשומה בגן חרדי למהדרין, שקירותיו קושטו בציורים טהורים - - -

"תבוא אם תצטרך משהו"

אין מעשה שנעלם וכל מעשה מותיר רושם. לעולם לא נדע לאן יתגלגלו המעשים שלנו ואלו פירות הם יצמיחו, וההכרה הזו מחייבת כל אחד ואחד.

חיוך שחייכנו, מילה שאמרנו, תנועת יד שעשינו, לימוד ששקענו בו - פועלים את פעולתם ומתגלגלים הלאה, ולעולם לא נוכל להקיף את השפעת המעשים.

וכך ספד הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל למחותנו הגאון רבי יצחק רפאל וסרמן זצ"ל:

כארבעים שנה היינו מחותנים, והיו לנו הרבה חוויות משותפות והרבה אירועים, אבל בכל פעם שנפגשנו, ראיתי את החיוך הראשון שלו...

ה"חיוך הראשון" היה ישן.

בלומז'א בפתח תקווה נפגשו דרכיהם בפעם הראשונה. רבי יצחק רפאל וסרמן היה אז בחור צעיר לימים, וגם רבי יעקב עשה את פסיעותיו הראשונות בישיבה. הבחור וסרמן הבחין בבחור יעקב אדלשטיין הפוסע מהסס בהיכלה של לומז'א. הוא היה חדש והכל היה זר ומוזר. עולם חדש נפתח.

"רבי רפאל יצחק ניגש אלי עם חיוך רחב, לחץ את ידי והציג את עצמו", סיפר הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין אחר מיטתו של הגאון רבי יצחק רפאל וסרמן. שנים ארוכות שאנחנו מכירים, אבל את המשפט שאמר לי אז אני יכול לשכוח, וכך אמר:

"שמי וסרמן, וכל מה שחסר לך, אני אוכל לעזור. אם תצטרך משהו, תבוא".

ורבי רפאל יצחק, אז בחור צעיר בלומז'א, חייך והלך לדרכו.

שנים חלפו. דרכיהם התפצלו ואחר כך התמזגו. הם הפכו למחותנים, ראו נחת יהודית מילדיהם. חלקו שמחות ונחת, בריתות וקידושים, חגים וזמנים, שינויים ותמורות, חיים ותהפוכות, ולאורך כל אותן שנים ארוכות ומלאות שהכירו זה את זה, כך העיד הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין, "תמיד ראיתי את החיוך הראשון שלו, כשהיינו בחורים בלומז'א, והוא הציע עצמו לעזור לי..."

ספרים חיים וקיימים

פעם עמדה בפני הרב אליהו פרידלנדר שליט"א, מנהל רוחני בתלמוד תורה 'תורת אמת' בבני ברק שאלה:

האם להמשיך לעסוק בהוצאה לאור של ספרי אביו הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצוק"ל, או להתמסר לעבודת החינוך?

שתי המשימות היו גדולות ונשגבות, והוא לא יכול היה לנצח על שתיהן בעת ובעונה אחת, איזו מהן עליו לבכר?

לכלל הכרעה לא הצליח הרב פרידלנדר להגיע, והוא קם ועלה לביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן ושטח בפניו את צדי השאלה.

כמה ספרים של "שפתי חיים" הוציאו עד היום? שאל ראש הישיבה, והרב פרידלנדר השיב, כי כבר יצאו שבעה ספרים.

ואם תעבוד על יתר הכתבים - הוסיף לשאול מרן הגראי"ל - כמה ספרים, לדעתך, תוכלו עוד להוציא?

"כמדומני עוד ששה כרכים", השיב הרב פרידלנדר.

אז חיך ראש הישיבה ואמר:

'מה בכלל השאלה, הרי בתלמוד תורה יש לך יש מאות רבות של 'ספרים' שיכולים כל אחד מהם לצמוח ולהיות בעצמם 'שפתי חיים', הם בתחילת הדרך ואפשר לעצב אותם, ואתה מדבר אתי על שישה ספרים, אל מול מאות ספרים חיים וקיימים?!'...